

HAVRERØDSOT – *biologi og forebyggelse*

BIOLOGI

Havrerødsot skyldes angreb af gul dværagsyge virus. Havrerødsot kan angribe alle kornarter, og skaderne er generelt værst i vintersæd, og værst i arterne byg og hvede. Virus spredes med bladlus, hvis bladlusen har virus i sig. Havrebladlus er den mest udbredte bladlus i korn i efteråret, men kornbladlus ses også, og begge kan sprede virus. Bladlusene kan få smitten fra spildkorn og græsser, og fra smittede kornplanter. Jo tidligere i plantens liv den smittes, jo hårdere bliver planten angrebet, og jo større udbyttetab. Da det er en virus kan sygsommen ikke bekæmpes, men den skal forebygges.

HAVREBLADLUS

SYMPTOMER

Symptomerne på angreb af havrerødsot har følgende fælles karaktertræk uanset arten. Havrerødsot optræder typisk i små pletter fra tallerkenstørrelse til få kvadratmeter. Ved svære angreb er pletterne i marken vokset sammen så et stort område er præget af misvækst, og udbyttet meget lavt.

VINTERBYG EFTERÅR

VINTERBYG

Vinterbyg kan få symptomer på angreb allerede om efteråret, hvis planten er smittet tidligt. Planten får dværgvækst med gule blade, blade med gule og grønne striber på langs af bladene, og døende hjertesked. Om foråret vil svagt angrebne planter have svært ved at skride igennem, og sætter ingen eller få kerner. Svært angrebne planter visner væk i løbet af foråret.

VINTERBYG FORÅR

VINTERBYG FORÅR

VINTERBYG FORÅR

HAVRERØDSOT – *biologi og forebyggelse*

VINTERHVEDE

I vinterhvede ses symptomerne på angreb af havrerødsot typisk i foråret som dværgvækst, og bladene bliver gule og bladspidserne rød-violette. Hårdt angrebne planter sætter ikke aks, og visner helt bort.

VINTERHVEDE FORÅR

VINTERHVEDE FORÅR

VINTERHVEDE FORÅR

RUG

I rug ses symptomerne på angreb af havrerødsot i foråret som dværgvækst, og bladene bliver gule og gul-grønstribe på langs af bladnerverne. Hårdt angrebne planter sætter ikke aks, og visner helt bort.

RUG FORÅR

RUG SENT FORÅR

RUG SENT FORÅR

HAVRERØDSOT – *biologi og forebyggelse*

HAVRE OG VÅRBYG

I havre ses også dværgvækst, og bladspidserne bliver gule og senere rødviolette. Toppen sætter færre kerner end normalt. I vårbyg fås dværgvækst med gule blade og små aks. I vårsæd ses sjældent kraftige angreb.

HAVRE SOMMER

FOREBYGGELSE

Da havrerødsot er en virussygdom, kan den ikke bekæmpes, når først planten er smittet. Havrerødsot skal forebygges. Da smitten spredes med bladlus, typisk i efteråret, er det bladlusangreb i efteråret, der skal undgås. Og er der kommet bladlus i marken, skal de bekæmpes.

Da bladlusene skal have smitte af havrerødsot i sig fra smittet græs eller spildkorn, er angreb af havrerødsot ofte værst i vintersæd efter græs, frøgræs eller græsukrudtsbefængt mark. For at begrænse smitten kan det være fornuftigt at holde marken nedvisnet eller sort fra høst til såning af vintersæd. Dette kan gøres ved at sikre en god græsukrudtsbekæmpelse i forfrugten, nedvisne før eller efter høst med glyphosat, samt foretage stubharvning.

Pløj tidligt med god plantedækning og pakning. Det forebygger også sneleangreb. Hvis der pløjes med dårlig dækning af græsset lige inden såning, kan bladlusene nemt overleve i græsset og senere kravle op på de små kornplanter.

Angrebet af bladlus i efteråret er meget vejr- og årsafhængigt. I milde efterår som 2014 har angreb af bladlus været kraftige, med stor opformering og megen flyvning.

Allerede ved 2-3 pct. angrebne planter anbefales bekæmpelse af bladlus. I efteråret 2014 var der rigtig mange marker med 50-100 pct. angrebne planter i både byg, hvede og rug.

Havrebladlusen er den mest udbredte i efteråret, og den dør ved få graders frost. Kornbladlusen kan normalt tåle ned til 8 graders frost.

Angrebene af bladlus er normalt værst i tidligt sået vintersæd. Muligheden for at erstatte efterafgrøde med vintersæd sået senest den 7. september gav mange tidligt såede marker med kraftige angreb af bladlus i 2014. Det er endnu en god grund til at undgå tidlig såning af vintersæd, navnlig på økologiske arealer.

UDBYTTETAB

Symptomerne på angreb af havrerødsot kommer normalt så sent i foråret, at det er for sent at så om, når angrebet konstateres. Tidligt angrebne planter giver normalt intet udbytte. Senere angrebne planter giver stærkt reduceret udbytte. Ofte vil sunde naboplanter kunne kompensere en del af det tab, der er i en angrebet plante eller lille plet i marken. Ved kraftige angreb er der i større områder af marken set udbyttehalvering, men på markniveau er tabet normalt meget mindre.